

Изследвайки народната музика в Пиринския край, за зурната пише **Николай Кауфман**. Според него тя е един от типичните за региона инструменти, на който “свирят изключително цигани”, най-често “по двама, съпровождани от тъпан”. Сочат се ситуациите на свирене – “на сватби и други народни веселия”. Дава се информация за музикалните функции на двете зурни – първата свири мелодията и има по-широк тонов обем, втората свири лежащи тонове, а “за разлика от пиринската диафония разстоянието между I и II зурна понякога е твърде широко – децима, дуодецима”. Посочен е конкретен пример на бавна мелодия, изпълнявана от две зурни и тъпан [Кауфман, 1965:196, 210-212]. В друга публикация авторът дава кратка информация за зурната като част от “народния инструментариум”, като се спира на произхода, устройството и употребата на инструмента [Кауфман, 1977:97-98].

Зурната се включва в някои органоложки изследвания на българските народни инструменти. В “органографската” си книга **Манол Тодоров** я включва в прегледа на аерофонните лингвални народни инструменти като пример за инструмент с двойно езиче. Твърди се, че зурната в България е разпространена главно в Пиринска Македония (Петричко, Гоцеделчевско и Разложко), но и сред “турските и цигански малцинствени групи” в Лудогорието и Кърджалийско. Ансамбли от две зурни и тъпан озвучават сватби, русалийски танци, борби, сборове и др. Авторът описва устройството и размерите на зурните, като обобщава, че в България се срещат четири вида зурни [Тодоров М., 1973:87-90].

В раздел “Музикална органология” на учебника си по българска народна музика **Стоян Джуджев** описва зурната като история и разпространение по света, устройство, звукоизвличане, тонов обем, тембър. Във връзка с нейното функциониране в практиката се споменава, че “с този инструмент се свири на открито”. Отбелязано е още, че “обикновено се свири с две зурни, от които едната изпълнява соловата партия, а другата има бурдонираща функция” и че двете зурни най-често са съпровождани от тъпан или тарамбука. Към текста са приложени илюстрации с общ вид и части на зурната, схеми за извличане на тоновете и звукоред, както и две снимки на петричкия зурнаджия Исмаил Куртов [Джуджев, 1975:72-81].

В изследване на българските народни инструменти, **Вергилий Атанасов** представя зурната в таблица – в основната група на аерофоните, като според начина на получаване на тона се определя последователно като аерофон с напречно удрящи се пластинки – езичета, с пръстови отвори, с резонаторна тръба. Включени са данни за вида, направата, звуковата характеристика, употребата на инструмента [Атанасов, 1977:135-136].

Описвайки музикалните инструменти от Пиринския край и Велинградско в изследването на музикалнофолклорните диалекти в България, **Елена Стоин** включва зурната като един от типичните инструменти. Информацията за него повтаря констатациите, че на зурна свирят само “местните цигани”; че се използва при “шумни тържества като сватба, сбор или хоро”; че формацията обикновено е от две зурни (едната свири мелодията, другата бурдонира) и голям тъпан [Стоин, Е., 1981:151-152, 162].

Сред българските автори най-голямо внимание на зурнаджийската музика като част от традиционната инструментална музика на Югозападна България отделя **Илия Манолов**. Върху зурните, зурнаджийската музика и реликтните форми в нея при някои балкански народи той има специална статия [Манолов, 1974], свързва